

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Muusika õppekava

Koolimuusika eriala

Raili Liis

ÜHISLOOMINGULINE NÄIDEND „ÜKSSARVIK JA DRAAKON“

Loov-praktiline lõputöö

Juhendaja: Hedi-Kai Pai, MA

Viljandi 2024

Sisukord

Sisukord.....	2
SISSEJUHATUS	4
1. TAGASIVAADE MINU MUUSIKALISSE ETTEVALMISTUSSE	5
1.1 Instrumendid.....	5
Hääl	5
Klaver.....	5
Kitarr	6
Saksofon.....	6
Viul.....	7
Trummid.....	7
Muud pillid.....	8
1.2 Õpingud ja töö	8
Ajalugu.....	8
Õpingud Viljandi kultuuriakadeemias	8
Töö	9
Vaime, füüsiline ja sotsiaalne taust	9
2. NÄIDENDI ETTEVALMISTUSPROTSESS	10
2.1 Koostöö kujunemine Maikellukeste rühmaga	10
2.2 Näidendi sünd	10
2.3 Muinasjutu areng	11
2.4 Kunstilise ja muusikalise terviku kujundamine	12
Dekoratsioonid.....	12
Vahemuusikad	12
Viimistlemine	13
3. LUGUDE METOODILINE ANALÜÜS	14
3.1 “Ükssarvik”	14

3.2 “Draakon”	14
3.3 “Draakoni ja ükssarviku tants”	15
3.4 “Karussell”	15
3.5 “Igav”	16
3.6 “Julgus”	16
3.7 “Kass Betty laul sõprusest”	17
4. PEDAGOOGILISED LÄHTEKOHAD	18
4.1 Lapsest lähtuv pedagoogika.....	18
4.2 Õppekava	18
4.3 Koostöö.....	18
4.4 Laulukirjutamine	19
4.5 Saadud pädevused.....	19
KOKKUVÕTE	20
KASUTATUD ALLIKAD	21
LISAD	22
Lisa 1 „Ükssarviku laul“	22
Lisa 2 „Draakon“	23
Lisa 3 „Karussell“	24
Lisa 4 „Igav“	25
Lisa 5 „Kass Betty laul sõprusest“	26
Lisa 6 „Kassiopeia“	27
Lisa 7 Soovide ükssarvik.....	28
Lisa 8 Näidend.....	29
SUMMARY	33

SISSEJUHATUS

Minu loov-praktiline lõputöö kirjeldab laste omaloomingulise näidendi sünni. Kogu töö idee baseerub laste loovusele, nende kaasamisele õppe kujundamisse ja koostööle nii laste kui ka rühmaõpetajatega.

Olen Tartu Ristikheina lasteaia muusikaõpetaja esimest aastat. Lasteaed on aktiivne ja ettevõtlik. Muusikaõpetaja tööd mõjutab otseselt lasteaias kasutatav projektõpe – pean olema kursis rühmade projektidega ja kirjutama ka oma plaanid ja eesmärgid projektidesse sisse. Kuigi alati ei ole võimalik rühma projekti muusikaga siduda, siis annab see ikkagi pidepunkte ja mõtteid. Projektõpe suunas ka minu lõputööks valitud teemat.

Lõputöö viisin läbi Tartu Ristikheina lasteaia Maikellukeste rühmaga, milles on 16 last vanuses 5-6 aastat. Rühm paistab teiste seas silma teistmoodi loova lähenemisega. Rühmas on juhtivõpetaja, nooremõpetaja ja õpetaja abi. Juhtivõpetaja eestvedamisel on rühmas loodud lapsest lähtuv õppekeskkond. Rühmas on mitmeid väga musikaalseid lapsi, neli nendest paistavad silma lausa suurepärase viisipidamisega. Samal ajal on ka ülitundlikkust, emotsionaalsust ja haavatavust. Rühmas on lapsi, kes milleski pettudes endasse tõmbuvad või isegi nutma puhkevad. Samuti on paar last, kes sageli tunnis kaasa ei tee, kelle osalemine sõltub tujust. Sellise grupiga töötamine on üheaegselt keeruline ja põnev.

Loov-praktilise lõputöö ettekanne toimus Tartu Linnaraamatukogu Karlova-Ropka harrukogus, kus esinesime näidendiga viiele lasteaiaühmale erinevatest Tartu lasteaedadest.

Järgnevates peatükkides räägin lähemalt enda muusikalisest taustast, näidendi kujunemisest, analüüsin repertuaari ning kirjeldan kasutatud pedagoogilisi lähtekohti.

1. TAGASIVAADE MINU MUUSIKALISSE ETTEVALMISTUSSE

Olen nii muusikaõpetaja kui ka õpilane, ema ja laps, mängija ja kuulaja. Laul ja pillimäng on mind saatnud terve elu ning kõige paremini saan ilmestada enda muusikaajalugu läbi erinevate instrumentide prisma. Iga kord, kui saan uue instrumendi kätte, naudin selle uute aspektide avastamise võlu ja tunnetuse saavutamist.

1.1 Instrumendid

Hääl

Minu esimene instrument oli hääl, mis baseerub kaasasündinud võimel imiteerida kuulatud helikõrguseid. Ema ei väsi meenutamast, kuidas võisin tundide viisi oma võrevoodis lastelaule kuulata ja samal ajal mänguasjadega mängida. Kolmeaastasena olin saavutanud kriitilise muusikalise kuulmise ning ütlesin emale, et ta ei laulaks: „Sina laulad valesti.“ Aasta oli 1995, kui mind muusikakooli teise ettevalmistusklassi vastu võeti, olin siis 6-aastane. Häält hakkasin sihikindlamalt arendama muusikakooli kolmandas klassis, kui valisin endale liserialaks laulmise. Nelja aasta vältel sain laulmisega esineda nii muusikakooli kontsertidel kui ka üritustel väljaspool kooli. Sain seeläbi küll palju positiivseid sotsiaalseid kogemusi, kuid ühtlasi mõistsin, kui nõrk on minu lavanärv – värisev hääl, võdisev jalg, puperdav süda, higinärsed käed ja esinemisele järgnenud soojus, mis keha läbis. Esinemisärevusest ei ole ma täielikult lahti saanud tänapäevani, kuigi olen õppinud kasutama tehnikaid, millega saan ärevust maandada. Kahjuks langesid minu esimesed kaks ülikooliaastat Viljandi Kultuuriakadeemias koroonapandeemia ajale, seega publikuga kontserte ei toimunud, mistõttu on kooli ajal vähe võimalusi olnud lavanärviga toimetuleku harjutamiseks.

Klaver

Esimesi kogemusi klaveril ma ei mäleta. Olin väidetavalt 4-aastane ning suutsin kuulmise järgi koheselt mängida lihtsaid viise, nagu näiteks G. Ernesaksa „Rongisõit“. Muusikakooli astudes valisin klaveri eriala, lubades sisseastumiskatsete ebaõnnestumise korral süüa ära nii enda, kui oma ema pöidlad. Meie mõlema pöidlad on endiselt õnneks tervetena oma kohal. Õppisin klaverit ühe aasta ettevalmistusklassis, seejärel seitse aastat põhiõppes. Klaveriõpingud kulgesid tõusude ja mõõnadega. Musikaalsele lapsele kohaselt ei pidanud ma teistega võrdväärsete tulemuste saamiseks märkimisväärselt pingutama. Enamasti mängisin enne

klaveritundi korra lood läbi ning tõsist harjutamise režiimi ma ei saavutanud. Vaatamata sellele õnnestus mul muusikakooli esimestel aastatel saavutada erialane stipendium ning tunnustusega koht A. Russaku nimelisel noorte pianistide konkursil.

Oma klaveriõpinguid tagantjärele reflekteerides leian, et puudulikuks jäi ainete lõimimine. Samuti ei õpetatud klaveri erialal vaba klaverisaate kujundamist, vaid noodist lugemist. Võhikut võib üllatada, kuidas muusikalise haridusega inimene suudab mängida kolmehäälset Bach'i inventsiooni, kuid jääb hätta lihtsa lastelaulu saatmisega. Kuigi pärast muusikakooli lõpetamist ma enam süvitsi klaverimänguga ei tegelenud, leidsin ennast siiski aeg-ajalt mängimas, pigem küll internetist leitud pop-laulude seadeid, kui klassikalist muusikat.

Pillimäng meenutab jalgrattasõitu – see jääb terveks eluks lihasmällu. Hakkasin klaverimängu taas harjutama 2020. aasta alguses, valmistudes Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuria-kadeemia sisseastumiskatseteks.

Kitarr

Esimesed akordid õpetasid mulle minu vanemad. Kitarr oli meil kodus olemas kogu aeg – tegemist oli nõukogudeaegse pilliga, millel olid vanad vahetamata teravad metallkeeled, kõrge *action* ja lai kael. Ilmselt näitasin ma üles piisavat huvi kitarrimängu vastu, sest isa ostis koju uue kitarr – western-tüüpi kitsa kaelaga pilli, mida tema jämedad sõrmed mängida ei suutnud. Seega sai pill minu omaks. Sellel pillil mängisin mitu aastat, hiljem lisandusid minu kogusse klassikaline *flamenco*-tüüpi kitarr ning elektrikitarr. Umbes 13-aastasena, kui hakkasin kitarrimänguga tõsisemalt tegelema, toimusid ka suured muutused minu pereelus. Kitarrimäng pakkus mulle heaolu- ja turvatunnet, võimalust lõõgastuda ja pingeid maandada.

Internetist kvaliteetseid kitarrinoote leida ei ole kerge, seega hakkasin kuulmise abil endale ise noote looma, esialgu lihtsalt akorde sõnade peale kirjutades, kuid mingist hetkesest hakkasin ka endale tablatuure tegema. See aitas mul arendada muusikalist kuulmist - nootide tegemise harjumus on mind aidanud nii koolis kui tööl.

Saksofon

Minu elus oli viiepäevane tsükkel, mil harjutasin saksofoni. Saksofon kuulus minu vanaisale. Minu isapoolsed vanavanemad elasid Torma alevikus Jõgeva maakonnas. Vanaisa mängis

puhkpilliorkestris saksofoni ja klarnetit. Ühel suvel, kui olin pikemalt vanavanemaid külastamas, soovisin, et vanaisa õpetaks mulle saksofonimängu. Esimesel päeval õppisin pilli kokkupanekut, lahtivõtmist, heli tekitamist ja C-duuri heliredeli nootide mängimist. Järgnevatel päevadel tuletasin õpitut meelde ja harjutasin omapead lihtsaid viisijuppe, keskendudes ilusa tooni tekitamisele. Kolmanda päeva lõpuks ütles vanaema, et minu toon on mahedam kui vanaisal – olin enda üle uhke. Viienda päeva lõpuks tundsin ennast pillil hästi ning olin õppinud mängima „Jamaika hällilaulu“.

Puhkpillidega kokkupuutest on koolimuusika erialal kasu, kuna muusikaõpetaja peab oskama mängida ja õpetada plokkflööti.

Viul

Viiuli tekitatud heli on tummine, läbilõikav, vastvalt mängija soovile pehme või järsk, andstav või agressiivne – viiul pakub erakordselt häid võimalusi eneseväljenduseks. See on pill, millel saab mängida kaunilt ja ekspressiivselt. Rahvamuusikas pakub samas viiul võimalusi meeleolukateks tantsulugudeks. Minu huvi viiuli vastu tekkis esimese raseduse ajal, kui olin 26-aastane. Valisin Youtube'i abil välja pilli, *Stentor II student*, vahetasin välja keeled, et saavutada soojemat kõla. Praeguseks on viiuliõpingud soiku jäänud. Läbisin iseseisvalt Suzuki metoodika esimese osa ning improviseerisin ja mängisin kuulmise järgi oma lõbuks. Loodan, et leian aega ja tahtmist, et taas harjutama hakata.

Trummid

Köökide eripära on see, et igal pool on roostevabast terasest tööpinnad, pottide ja karpide kaaned, erinevad pulgakujulised esemed. Olen töötanud kokana erinevates kohtades ja vahest oli hetki, kui trummeldasin kõige peal, mis ette sattus. Unistasin trummikomplekti mängimisest juba lastemuusikakoolis käies. Sain esimest korda trumme proovida noore täiskasvanuna. Mängisin umbes kümme minutit ning selle lühikese aja jooksul sain aru, kui väga mulle trummimäng meeldib. Järgmine kord sain trummide taha alles Viljandi Kultuuriakadeemias, ansambli- ja trummitundides. Ma olin väga entusiastlik ning õppimine läks ladusalt. Käisin võimalusel ka trummiklassis harjutamas ning omandasin piisava pädevuse, et anda oma teadmisi edasi lasteaias muusikatundides ning mängida lihtsamaid trummisaateid.

Tööl lasteaias on meil trummikomplekt olemas. See olevat varasemalt olnud kasutusel muusikateraapias. Panin trummikomplekti kokku ning olen seda kasutanud kahes laulus, ühes

rühmas laulsime K. Muldma „Tagurpidimaa“, kus üks koolieelik mängis trummidel ja teine klaveril bassinoote. Maikellukeste rühmas sügisel aga mängis trummisaadet üks 6-aastane laps koos rühmaga loodud „Kunksmoori“ laulule.

Muud pillid

Kodus on mul veel olemas paar suupilli ja ukulele. Kultuuriakadeemias olen tutvunud pardu-pilli ja torupilliga ning õppinud kasutama Orffi instrumente.

Olen alati valmis õppima uusi pille. Alustuseks tuleb endale selgeks teha heli tekita-mise võtted, vajadusel ka nootide asukohad – mängin nii nootide kui kuulmise järgi.

Hetkel unistan keeletrummist ehk *steel tongue drum*. Sellel on müstiline ja võluv kõla, tegemist on häälestatud löökpilliga, millel saab mängida nii meditatiivset rütmimuusikat kui ka lugusid.

1.2 Õpingud ja töö

Ajalugu

Enne Viljandi Kultuuriakadeemiasse tulekut olin õppinud Tartu Ülikoolis ajaloo erialal, kuid ei lõpetanud seda. Keskhariiduse baasil lõpetasin Tartu Kutsehariduskeskuses koka eriala. Pärast esimese lapse sünni ja lapsehoolduspuhkust sattusin aastal 2017 tööle lastehoidu, esialgu kokana. Aastast 2020, tulles tagasi teiselt lapsehoolduspuhkuselt, töötasin edasi juba lapsehoidjana ja paralleelselt alustasin ka oma õpinguid koolimuusika erialal Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias. Lastehoid, kus töötasin, oli waldorfpedagoogikast lähtuv, kus muusika ja rütmid olid õppes tähtsal kohal. Kombinatsioon oma lastega tegelemisest, hoiutööst haritud õpetajate kõrval ja musikaalsusest viis mind tagasi muusikaõpingute rajale. Ot-sisin uusi väljundeid, kuidas ennast teostada.

Õpingud Viljandi kultuuriakadeemias

Õpingud Viljandis on pakkunud mitmekesiseid võimalusi. Koolimuusika eriala õpingud kes-tavad neli aastat. Selle aja jooksul olen saanud teadmisi ja pädevusi paljudes valdkondades, muu hulgas pedagoogikas, erinevate instrumentide mängus, vabas klaverisaates, ansambli-

töös, dirigeerimises, hääleseades, improviseerimises, muusikateoorias, helitehnoloogias, rahvamuusikas, ansamblimängus jne. Koolimuusika õppekava annab laiapõhjalisi teadmisi ja oskusi, mida läheb muusikaõpetaja töös vaja. Olen tänulik, et sain võimaluse Viljandi Kultuuriakadeemias õppida. Õhkkond muusikamajas on soe, asjalik ja toetav, võimalusi enese-teostuseks on palju.

Töö

Alates 2023. aasta sügisest töötan Tartu Ristikheina lasteaias muusikaõpetajana. Lasteaias on kokku üksteist rühma. Mina õpetan kaheksat rühma, seal hulgas üks tasandusrühm, lapsed on vanuses 1,5-7 eluaastat. Vaatamata koolist saadud oskustele on alustava õpetajana raske. Nõudmised ja ootused muusikaõpetajale on kõrged.

Tartu Ristikheina lasteaed on edasipürgiv – maja on hiljuti renoveeritud, liitunud on „Rohelise kooli“ ja „Ettevõtliku kooli“ programmidega. Rõhutakse lapsest lähtuva pedagoogika kasutamist. Julgustatakse kasutama digivahendeid. Rühmaruumides pööratakse tähelepanu, et projektid paistaks ka visuaalselt välja ja ruum oleks kujundatud lapsest lähtuvalt.

Alustava muusikaõpetajana on uut infot palju. Kuigi kollektiiv on sõbralik ja õhkkond koostöine, olen tundnud liigset tulemustele orienteeritust ja elitaarset suhtumist – meie lasteaed peab olema kõiges „parim“.

Vaime, füüsiline ja sotsiaalne taust

Igäihe teel on toetavad ja takistavad asjaolud. Minu puhul said takistused alguse varases lapsepõlves. Minu sotsiaalsed oskused olid nõrgad, koos tegutsemisele eelistasin omaette mängimist väikelapseeas. 4-aastaselt sain epilepsia diagnoosi – haigus oli küll ravimite kontrolli all ning kadus teismelise eas, kuid oma jälje jättis see siiski – olla teistmoodi, käia sageli arsti juures. Kindlasti on minus mingil määral autistlikke jooni, näiteks on mul keeruline tulla toime ebakindlate või tundmatute olukordadega, mind väsitavad suured seltskonnad, lärm, sageli tunnen erinevates olukordades sotsiaalset ärevust, mõnikord kogen ka ärevuse füüsilisi sümptomeid.

Lastemuusikakooli ja ülikooli õpingute vahele jäi seitsmeteist aastat eneseotsinguid, elu- ja töökogemuste omandamist, pere loomine, kuid iga kogemus rikastab ning usun, et mitmekesisus aitab mul edukalt aineid lõimida ning pakkuda õpilastele sisukat programmi.

2. NÄIDENDI ETTEVALMISTUSPROTSESS

Kontserdi formaadiks valisin näidendi - see idee sündis koostöös Ristikheina lasteaias Maikellukeste rühmaga. Kava kujundamine ja harjutamine kestis neli kuud - jaanuarist mai alguseni.

2.1 Koostöö kujunemine Maikellukeste rühmaga

Koostöö sai alguse sügisel, kui rühmaõpetaja pöördus minu poole ideega, et laulaksime lastega Kunksmoorist, kuna neil oli rühmas Kunksmoori projekt. Et sobivat laulu mul leida ei õnnestunud, otsustasin selle lastega koostöös luua. Ühes muusikatunnis küsisin laste käest, mida nad Kunksmoorist teavad ning kombineerisin laste ütlused kokku lauluks. Õppisime laulu selgeks ning kandsime ette rühma jõulupeol.

Lisaks Kunksmoori laulule otsustasime sügisel teha video isadepäevaks. Õpetasin lastele ühe isateemalise laulu ning seejärel filmisin neid laulmas erinevates kohtades - muusikasaalis, rühmaruumis ja õues. Kasutasin "Videokooli" loengust saadud teadmisi montaažist ja panin erinevatest juppidest kokku muusikavideo. See protsess võimaldas mul laste laulmist trennida ka väljaspool muusikatundi ning mitmekesisistas koostööd.

2.2 Näidendi süünd

Pärast jõulupühi oli vaja uusi tunniteemasid ning alustasin hooaega soovide üksisarviku koostamisega. Üksisarviku mõte tuli lastelt (lisa 7). Sinna said kirja näiteks soov laulda üksisarvikust, sõprusest, igavusest. Otsisin laulikute ja internetist, aga ei leidnud ühtegi laulu üksisarvikust. Katerin Rüütli "Rõõmumullide" näidendiraamatus olid laulud draakonist ja igavusest. Lisaks avastasin Priit Pajusaare laulikust "Kass Betty laul sõprusest". Kuna päris sobivat laulu ei leidnud, siis otsustasin üksisarvikust laulu ise kirjutada. Kasutasin sama tehnikat nagu sügiselgi – istusime koos lastega, rääkisime üksisarvikute ja suunavate küsimuste kaudu tuli lastelt huvitavaid mõtteid, missugune see laul võiks olla ja millest rääkida. Lisaks soovisid lapsed, et lugu oleks rokkiv ja pillisaatega. Otsisime koos kõla järgi pilli, mis sobiks üksisarviku teemaga. Lapsed arvasid, et selleks võiks olla kellamäng. Kirjutasin loo valmis. Seega olid meil olemas peategelased oma lauludega - üksisarvik ja draakon. Laulus "Kass Betty laul sõprusest" on sõnad "ole kapten sa või draakon" ning sõna "kapten" asendasin sõnaga "üksisarvik" - nii sobitus ka see meie kavasse. „Igavuse laul“ andis idee näidendi teemaarenduseks.

Hakkasime näidendit muusikatundides üha edasi kujundama. Kogu süžee sündis läbi vestluste, kus lapsed said pakkuda oma ideid. Mina tegin aeg-ajalt kokkuvõtteid ja märkmeid. Tundsin suurt elevust ja ootasin huviga Maikellukeste tunde, sest tahtsin teada, mis saab üks-sarviku ja draakoni loos edasi. Lõpuks täitsin lüngad ja lisasin vajalikud muusikalised vahepalad, liikumise ja salmi julgusest, mis on samuti pärit „Rõõmumullide“ raamatust.

2.3 Muinasjutu areng

Kõige esimene laul, mida jaanuaris õppima hakkasime, oli “Kass Betty laul sõprusest”. Selle kandsid lapsed ka ette lasteaia Vabariigi aastapäeva kontserdil 22. veebruaril. Kui 2. jaanuaril koostasime soovide üks-sarviku, siis nädal aega hiljem hakkasime kirjutama üks-sarviku laulu ja tutvusime lauludega “Draakon” ja “Igav”. 16. jaanuariks oli “Üks-sarviku” laul valmis ja hakkasime kujundama muinasjutu peategelasi. Küsisin lastelt erinevaid küsimusi: “Kuidas üks-sarvik ja draakon kohtuvad? Kuidas nad sõbraks saavad? Kus nad elavad? Kellel on igav?”.

Laste esmased mõtted olid järgmised:

“Üks-sarvikul on sõpru, aga draakonil pole. Üks-sarvikul oli igav, sest draakon lendas ära Itaaliasse puhkama. Draakon elab koopas. Draakon ja üks-sarvik ei tundnud üksteist ära, draakon rääkis Itaalia keeles.”

Jaanuari lõpuks oli valminud näidendi algus ning kavasse lisandus üks-sarviku ja draakoni tants, milleks kasutasin “Rohelise” CD muusikat (autorid Tuuli Jukk, Tõnu Laikre) “Suur ja väike”.

“Üks-sarvik ja draakon mängivad koos erinevaid mänge. Üks-sarvik läheb Itaaliasse draakonile järgi, aga ei leia teda. Draakonile ei meeldi talv, tema sõbrad kutsusid teda Itaaliasse peole. Üks-sarvik ja draakon ei tundnud üksteist ära.”

Veebruaris tegin iga nädal rühmaga ühes tunnis näidendiproove, teises tunnis mängisime. Muuhulgas mängisime Sirje Toompere laulumängu “Karussell”, mis jõudis hiljem näidendisse. Jätkasime loo kirjutamist.

“Üks-sarvik ja draakon kohtuvad taas basseini ääres. Draakonite maa on Itaalia. Üks-sarvik oli draakonite maal ohus. Üks-sarvik võetakse vangi. Sõber aitab üks-sarviku vangist välja. Üks-sarvikud ja draakonid on tülis, sest nad on erinevad. Üks-sarvikud kardavad draakoneid.”

Jätkasime laulude õppimist ja näidendi kirjutamist ning märtsi lõpuks oli näidendi mustand valmis. Kõik mõtted näidendisse ei jõudnud. Lapsed ei suutnud jõuda ka üksmeelele, miks üks sarvikud ja draakonid tülis olid. Selle osa loost kirjutasin ise ning lugesin lastele ette. Kuna Kunksmoori projekt jätkus katusprojektina erinevatele teemadele rühmas terve aasta, siis kirjutasin Kunksmoori näidendisse sisse, täitmaks sissejuhatavat ja jutustavat rolli. Kunksmoori mängib näidendis rühma juhtivõpetaja.

2.4 Kunstilise ja muusikalise terviku kujundamine

Dekoratsioonid

Aprillis, kui näidend oli sisulise poole pealt valmis, hakkasime seda kujundama. Dekoratsioonid valmisid koostöös rühmaõpetajate ja lastega. Arutlesime ühiselt lavakujunduse üle ning leppisime kokku, et lavale tuleb ise meisterdatud koobas, Itaalia lipp, üks sarviku keelumärk ja kaisukad üks sarvikute ning draakonite maade tähistamiseks. Leppisime kokku, et lapsed kannavad kostüüme – üks sarvikutel on nii üks sarvikukostüümid kui ka liblikatiivad, draakonitel peamiselt erinevad draakonikostüümid.

Koos lastega meisterdasime rühmas roosades toonides paberist ja papist dekoratsioonid, mille otsa panime Eesti lipu. Samuti värvisid lapsed koostöös Itaalia lipu koos keelumärgiga. Lisaks meisterdati plastiliinist komme näidendi lõpuosa jaoks.

Koopaks sai metalltorudest raam, mis on kaetud kanga, puuokste ja kummist putukate ning loomadega.

Vahemuusikad

Näidendi osade paremaks sidumiseks lisasin siduvad muusikapalad. Draakoni sisenedes mängib äikesepill. Öö illustreerimiseks mängin klaveril Urmas Sisaski “Kassiopeia” algust ning ärkamiseks illustreerin päikesetõusu tõusvas joones heliredeliga. Kui üks sarvik läheb koopa juurde, mängin klaveril sammuva rütmiga improviseeritud järgnevust, Itaaliasse lendamiseks kasutan “Kollase” CD (autorid Tuuli Jukk ja Piret Laikre) liikumismuusika plaadilt lugu “Neli peatust”. Kui üks sarvik ja draakon oma kaasmaalaseid peole kutsuma lähevad, mängin klaveril eesti rahvalaulu „Kaera-Jaan“.

Viimistlemine

Näidendit harjutades oli kõige keerulisem panna paika laste liikumine. Et panna tegelased seisma kindlatele kohtadele, kasutasime kohatähistena kummist jalajälgi, mille peale kleepisime iga lapse nime. See mõte tuli paar nädalat enne esinemist, sest pidevalt tekkis olukord, kus lapsed ei teadnud, kus nad olema peavad ning seisisid üksteisel ees. Kummist tähised lahendasid selle probleemi ning toimisisid nii lasteaias saalis proovi tehes, kui ka raamatukogus esinedes. Lapsed seisisid oma jälgede peal kõikide laulude ja enamike tekstide esitamise ajal.

Omamoodi katsumuseks kujunes peaosatäitjate valimine ning tekstide jagamine grupi ja peosaliste vahel. Palju tööd tekstide viimistlemisel tehti rühmas muusikatunnivälisel ajal. Olen väga rahul lõppvalikuga – peosalised kandsid oma rolli välja üle ootuste hästi. Kummiski pearollis oli kaks last, et neil oleks üksteisest tuge.

3. LUGUDE METOODILINE ANALÜÜS

3.1 “Ükssarvik”

“Lendab, liigub nagu hobune, üksarvikul on tiivad” - sellistest laste sõnadest said laulu ref-
rääni algussõnad, asendasin vaid “liigub nagu hobune” sõnaga “kappab”. Rokkiv laul üksar-
vikust oli sündimas.

Laste sõnadele ja mõtetele on väga huvitav laulu kirjutada. Lapsed mõtlevad oma-
moodi, sageli lihtsamalt kui täiskasvanud, nende ütlemissed on tabavad ja mõnikord naljakad.
Selle laulu mustandi kirjutamine võttis aega vähem kui tunni, et saada paika nii sõnad kui
viis ja esmane harmooniline skeem. Viisi loomisel arvestasin laste võimetega (Maikellukeste
rühmas käivad 5-6 aastased lapsed). Viisi tessituur on b - g1, kitsas ulatus on vanusegrupile
sobilik ja võimaldab helistikku kergesti ka tõsta või madaldada vastavalt vajadusele. Helistik
on D-duur ja taktimõõt 4/4.

Laulu juurde oli vaja kirjutada lisaks kellamängusaade. Pillimäng sobis kõige pare-
mini loo sissejuhatusse ja vahemängudeks, et see ei segaks laulmist. Kellamängud on las-
teaias aga kõik C-duuris, laul D-duuris ja langetada ma seda ei saanud - see välistas koheselt
C ja F nootide kasutamise kellamängus. Samad noodid on aga puudu e-molli pentatoonika
laadis ja vahedominanti A7 kasutades oli lihtne kalduda D-duuri. Kellad mängivad sissejuha-
tuses, vahemängus ja loo lõpus nootidel e, g, a, b, kõigepealt alt üles ja seejärel ülevalt alla,
lõppedes ühe b noodi löömisega enne vahedominanti.

Kellamängu harjutamine võttis kaua aega. Sellega said hakkama vaid muusikaliselt
võimekamad lapsed. Laps pidi mängima kellasid mitu korda järjest, siis kui klaveril akord
vahetus, mis tähendas, et nad pidid lisaks mängimisele aktiivselt kuulama. Proovides lasin
kõikidel lastel pillimängu proovida, kindlad mängijad valisin alles mõned nädalad enne esi-
nemist. Lõpuks tuli koos harjutamine kasuks, sest esinemispäeval üks algselt valitud kella-
mängijatest puudus.

3.2 “Draakon”

Laul on pärit raamatust “Rõõmumullid”, sõnad on kirjutatud Anneli Arike ja muusika Kate-
rin Rüütli. Katerin Rüütli töötab Tartus Rõõmumaa lasteaia muusikaõpetajana ning juhtumisi
õpetab ka minu 5-aastast tütart. Raamatus on näidendid koos lauludega ja “Draakoni laul on

näidendist “Jõuludraakon”. Laul on lihtne ja lühike, õpetasin lastele nii, nagu laul noodis kirjas on, kuid kordasime 9.-16. takti. Helistik on G-duur, laulu viis lõppeb viiendasse astmesse, jäädes ootama järge, seetõttu lõpetasin laulu G-duuri akordiga. Tessituur on c1-g1, taktimõõt 2/4.

Laulu oli lihtne õppida, kuid korduse meelespidamine vajas harjutamist. Teemaatilisel sobis laul meie näidendisse väga hästi, sest ka näidendi draakon oli “valesti mõistetud”. Ma arvan, et see laul andis meie näidendi tegelasele vajaliku karakteri ja aitas kogu loo arendamisele kaasa. „Draakoni“ laul võimaldas õpetada lastele tugeva karakteri ja negatiivsete emotsioonide etendamist.

3.3 “Draakoni ja üksarviku tants”

Tantsus kasutan “Rohelise” liikumismuusika CD 6. lugu “Suur ja väike”. Tants põhineb vabaloomisel ja liikumisimprovisatsioonil – draakonid liiguvad „suure“ ja üksarvikud „väikese“ muusika ajal. Tantsu eesmärk oli näidata, kuidas esialgsest vastandumisest saab sünteesi. Lugu kasutasime juba varem, kuid märtsikuus osalesin Tartu muusikaõpetajate aineühenduse kogemusseminaril, kus kolleegid jagasid oma kogemusi selle loo kasutamisel. Sain häid mõtteid, mida koheselt rakendasin. Saadud nõuanded aitasid mul kujundada tantsu veenvamaks ja visuaalselt huvitavamaks. Panin paika reeglid - teist last puudutada ei tohi ja häält samuti teha ei tohi, hirmutada võib. Lastel läks aega, et reeglid omaks võtta, kuid lõpuks nad harjusid ja arendasid mängu oma fantaasiaga edasi üksteist hirmutades, valides huvitavaid poose, pakkudes mängult kommi jne. See number osutus üheks näitlejate suureks lemmikuks ja ka lapsed, kes olid publikus, vaatasid seda suure huviga.

3.4 “Karussell”

“Karussell” on Sirje Toompere laulumäng. Muutsin mängu originaalkirjeldust, asendades sõnalise osa salajase valikuga. Mäng algab ringis, üks laps on ringi sees, ring liigub vastupäeva. Sõnade „kuula, kuula hästi vaikselt“ ajal jäävad lapsed seisma ja keeravad selja ringi keskme suunda, ringi sees olev laps valib samal ajal kellegi endaga ringi sisse. Salmi lõppedes keeravad kõik ennast ümber ja hakkavad plaksutama, ringi sees olevad lapsed tantsivad. Mäng kordub, valitud laps jääb ringi sisse.

Laul on D-duuris, 4/4 taktimõõdus, tessituuriga c#1-g1. Kuigi see laul on piisavalt lihtne laulmiseks, valisin taustaks fonogrammi asemel salvestise koos lauluga. Liikuda ja

laulda samal ajal on selles vanuses lastele endiselt keeruline, laul kipub liikumisel jääma tagaplaanile.

Mäng meeldis lastele väga. Proovides keerasid lapsed ennast ümber suvalisel ajal, ootamata salmi lõppu, piilusid, kes valiti, plaksutasid kaasa juba salmi ajal, läksid liiga vara ringjoonele tagasi pärast tantsu. Alles peaproovis teiste laste ees tegid nad mängu täiesti õigesti. Ma suunasin neid harjutamise ajal pisut, kuid tahtsin samas jätta lastele mänguruumi ja loomingulist vabadust, seega ei parandanud ma igat detaili koheselt. Lapsed vajavad rohkem aega ja katsetamisvõimalusi - kuna juba näidendi kontseptsioon oli ühislooming, siis tahtsin seda sama põhimõtet jätkata ka mängude ja tantsude kujundamisel.

Peaproovi ajal tajusin, et mäng läks liiga pikaks, oleksin tahtnud ühe korduse vahelt ära lõigata, kuid olime juba pikalt harjutanud ja lastele see mäng meeldis, seega ei hakanud enam viimasel hetkel midagi muutma.

3.5 “Igav”

See laul on samuti pärit Anneli Arike ja Katerin Rütli raamatust “Rõõmumullid”, näidendist “Lumepallist tulija”. Maikellukeste projektis oli Kunksmooril igav ning sellest tulenes soov laulda igavusest. Kui hakkasin Kunksmoori näidendisse kirjutama, haarasin kinni sellest samast mõttest, et Kunksmooril on igav ja miks ei võiks meie muinasjutt olla raamat, mida Kunksmoor lugema hakkab. Nii tekkis muinasjutu ümber raamistik. Näidendi kulgedes hakkab aga igav üksarvikul, kes oma mängukaaslast ootab.

Laul on E duuris, taktimõõdus 4/4, tessituur b-a1. Laulu sõnad on naljakad ja seda harjutades tuli tegeleda elevuse ja naeru ohjeldamisega. Raskusi valmistas fraaside alguste meelde jätmine ning igavuse emotsiooni väljendamine hääles ja kehakeeles. Lapsed laulsid “harjutanud triikimist” sõnadega “harjutan ma triikimist” - kuna mulle tundus, et kõik laulsid lõpuks ühtmoodi valesti, grammatiliselt ja mõtteliselt oli lause korrektne, siis lasin neil ka nii laulda. Edaspidi tean pöörata juba õppimise varases faasis rohkem tähelepanu õigetele sõnalõppudele.

3.6 “Julgus”

Näidendi sisuarenduse viimasel faasis pidime välja mõtlema, kuidas üksarvikud ja draakonid ära lepitada. Kohe “Igavuse” laulu kõrval leheküljel oli laul “Julgus” ja mulle jäi silma selle laulu kolmas salm. See tõi sisse uue sügavama mõtte, et pika vaenu lõpetab ära julgus

leppida. Salmi sõnad meeldisid mulle väga. Harjutades lugesime seda terve grupiga koos, kuid viimastes proovides, kui lapsed ennast juba üsna kindlalt tundsid, hakkasid peategelased seda salmi lugema oma kaaslastele ise nende ees liikudes, nagu püüaks neile midagi väga olulist selgeks teha. Seega mina pakkusin salmi ning lapsed improviseerisid ja tegid sellest huvitava ja hästi toimiva stseeni.

3.7 “Kass Betty laul sõprusest”

Laulu on kirjutanud eesti helilooja Priit Pajusaar, kelle sulest on ilmunud nii lastelaule kui ka eurolaule. „Kass Betty laul sõprusest“ oli esimene, mille õppimist jaanuaris alustasime. Kui laulu leidsin, siis teadsin kohe, et tahan seda õpetada. Tegemist on originaalis üsna keerulise looga, kindlasti tavalisele lasteaialapsele üle jõu käiv. Nooti lähemalt uurides ja analüüsides leidsin aga, et laulu saab lihtsustada. Esimeses salmis on kaks 4-taktilist muusikalist fraasi. Esimene fraas on ilus ja lihtne, kuid teine varieerib esimest, lisades suuremaid intervallihüppeid. Võtsin esimese fraasi viisi ja harmoonia ning kordasin seda ka teise fraasi sõnadega, lisades ainult langeva lõpu. Refraanis kaotas samuti suuremaid intervallihüppeid. Teist salmi me ei õppinud, esimene salm ja refrään olid nii pikkuselt kui ka sisuliselt Maikellukeste rühmale piisav väljakutse.

Laulu taktimõõt on 4/4, helistik on Bes-duur, tessituur bes-bes1, kuid suurem osa laulust ei lähe kõrgemale kui g1. Laul räägib sellest, kuidas kõik on erinevad, kuid need erinevused pole üldse olulised – tähtis on sõprus ja üksteisest hoolimine, kõik võivad olla sõbrad, oluline pole mitte see, kes on parem, vaid ühised tegevused ja hea süda. Ma arvan, et selle laulu sisu puudutab nii lapsi kui ka täiskasvanuid ja suunab meid erinevusi austama.

4. PEDAGOOGILISED LÄHTEKOHAD

4.1 Lapsest lähtuv pedagoogika

Lapsest lähtumise põhieesmärk on last võimestada – laps saab mõjutada ennast ümbritsevat keskkonda. See omakorda aitab arendada lapses loovust, enesekindlust, algatusvõimet, probleemide lahendamise oskust. (Allandi 2019) Lapse loovuse arengusse on kaasatud palju eri tegureid, seal hulgas nii kasvukeskkond, lähedaste täiskasvanute haridus ja käitumine, ressursid, lapse võimed jne. (Heinla 2008)

Muusikatunni kontekstis on oluline mõista muusikaliste tegevuste ja loomingulisuse seoseid, samuti õpetada lastele pädevusi, mis kanduvad üle erinevatesse olukordadesse. Luge valik peab olema lapsele jõukohane ja pakkuma eduelamust. (Muldma 2008)

Käesolev lõputöö andis mulle võimaluse rakendada lapsest lähtuvat pedagoogikat. Lapsed on harjunud õppima passiivselt. Sageli ootavad lapsed, et neile öeldakse õiged vastused ette. Oma mõtteid avaldades ja kaasa rääkides võtab laps vastutuse saavutatavate tulemuste üle ning on sisemiselt motiveeritud.

4.2 Õppekava

Loov-praktiline lõputöö väljendab ka selgelt riiklikus õppekavas välja toodud eesmärke. Lapsed laulavad laule peast, vaba häälega. Nad mängivad kellamängu koos klaveriga, jälgides akordide ja harmoonia vahetumist. Kaasatud on loovliikumine, samuti erinevate meeleolude väljendamine liikumises ja laulus.

4.3 Koostöö

Lõputöö valmimine põhines koostööl nii rühmaõpetajate kui ka lastega. Laste kaasamine muusikatundide kujundamisse annab lastele võimalusi julguse ja eneseväljendusoskuse arenguks, toetab loovuse, kiire mõtlemise ja improviseerimisjulguse arengut. See valmistab ette lapsi ennastjuhtivaks õppeks. Laste ja õpetaja vahel tekib usalduslik suhe - väheneb hierarhiline lõhe õpilase ja õpetaja vahel. Õpilase vastutustunne suureneb ja lõpuks ei ole õpilane pelgalt info vastuvõtja, vaid aktiivne õppija ja loov inimene.

Väga tähtsal kohal oli ka koostöö rühmaõpetajatega. Olen väga tänulik nende panuse eest kontserdi õnnestumisse – nad harjutasid näidendi erinevaid osi rühmatundides, meisterdasid dekoratsioone, andsid nõu, aitasid lavastamisel ning isegi näitlesid.

4.4 Laulukirjutamine

Lõputöö kava kujunemisse andis suure panuse minu muusikateoreetiline baas. Olen oma õpingute jooksul Viljandi Kultuuriakadeemias omandanud piisavalt teadmisi ja pädevusi, et kirjutada muusikat, meloodiaid harmoniseerida ja noodistada arvutiprogrammi kasutades. Kuigi laule võib kirjutada ka ilma erialaste teadmisteta, tuginedes muusikalisele kuulmisele, siis minu jaoks pakkus tuge teoreetiline raamistik koos laste poolt loodud sõnade ja stiilivalikutega.

Urisin lastelaulude kirjutajate loomislugusid seminaritöö raames ning tehtud intervjuud inspireerisid ja julgustasid mind ka ise looma.

4.5 Saadud pädevused

Minu jaoks oli näidendi lavastamine esmakordne. Näidend ühendab erinevaid valdkondi: näitlemine, kõnekunst, tants, lavastamine, visuaalne kunst. Õppisin, millele tuleb pöörata tähelepanu lastele näidendit õpetades. Mõistsin, kuidas iga pisiasi loeb, seal hulgas laste paigutus, elementide pikkused, tekstide sõnastused, laste tujud, lava kujunduselemendid jne.

Kindlasti arenes ka minu enesekindlus klaverisaadete mängimisel ja publiku ees esinemisel. Julgesin esitada ka omaloomingut läbi laste esinemise.

KOKKUVÕTE

Loov-praktilise lõputöö eesmärgiks oli lapsest lähtuva pedagoogika rakendamine muusikatundides, mille tulemusena sündis lastega koos loodud näidend „Ükssarvikud ja draakonid“.

Näidendi kujunemine oli järk-järguline protsess, mis kestis jaanuarist aprillini. Esinemine toimus 10. mail 2024. aastal Tartu Linnaraamatukogu Karlova-Ropka harukogus. Kavas on üks lastega koos kirjutatud originaallaul, kolm lastelaulu, üks laulumäng, vabaliikumisel põhinev tants ja üks 4-realine salm, lisaks näidendi tekstid ja vahemuusikad. Lõputöö valmimisele aitasid kaasa teadmised lapsest lähtuvast pedagoogikast, koostöö rühma laste ja õpetajatega, lasteaia ettevõtlikkus ja projektõpe ning ülikoolist saadud teoreetilised teadmised ja pädevused.

Täna oma juhendajat Hedi-Kai Paid, oma ema Riina Liisi salvestamise eest, TLR Karlova harukogu töötajaid meile esinemisvõimaluse pakkumise ja sooja vastuvõtu eest ja muidugi Maikellukeste rühma lapsi ja õpetajaid, kes nägid palju vaeva kava harjutamisega ja osalesid aktiivselt loometöös.

KASUTATUD ALLIKAD

- Allandi, A. (2019). *Lapsest lähtuv lähenemine. Kõiki kaasav alushariduskeskkond*.
https://elal.ee/wp-content/uploads/2019/05/Lapsest-l%C3%A4htuv-l%C3%A4henemine_K%C3%B5iki-kaasav-alushariduskeskkond.pdf
- Arike, A. & Rütli, K. (2014). *Rõõmumullid. Näidendeid ja laule väikestele ja suurtele*.
- Heinla, E. (2008). Loovuse areng. E. Kikas (koost), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas*. (lk 238-246). Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava. (2008). RT I, 01.09.2008, 23, 152.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/13351772>
- Muldma, M. (2008). Muusikaline kasvatus. E. Kikas (koost), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas*. (lk 256-271). Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Muldma, M & Kiilu, K. (2009). Valdkond „Muusikaõpetus“. Ene Kulderknup (koost), *Õppe ja kasvatustegevuse valdkonnad* (lk 91-107). Kirjastus Studium.
- Pajusaar, P. (2009). *Priit Pajusaare parimad lastelaulud*. Menu Kirjastus.
- Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia. (2022). *Seminari- ja lõputööde statuudid*.
<https://viljandi.ut.ee/sites/default/files/2022-04/VKA%20Seminari%20ja%20loputoode%20statuudid%202022.pdf>
- Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia. (2022). *Üliõpilaste kirjalike tööde koostamine ja vormistamine*. <https://viljandi.ut.ee/sites/default/files/2022-04/T%C3%9CVKA%20%C3%BCli%C3%B5pilaste%20kirjalike%20t%C3%B6%C3%B6de%20koostamine%20ja%20vormistamine.%20Metoodiline%20juhend%20%28linkidega%29.pdf>
- Toompere, S. (2015). *Tule mängima 3*. Kirjastus Lauluhaldjas.

LISAD

Lisa 1 „Ükssarviku laul“

Ükssarviku laul

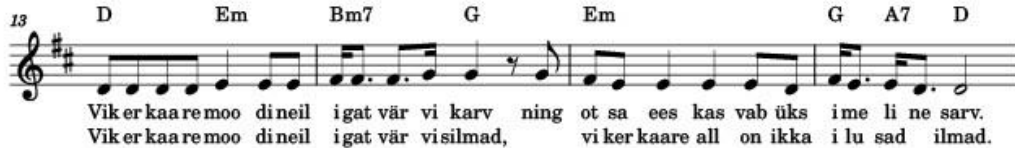
Raili Liis ja Maikellukeste rühm

Intro

$\text{♩} = 100$
Em7

Salm

Ref

Lisa 2 „Draakon“

DRAAKON

A.Arike K.Rüütli

Draa-ko-ni-ga kee-gi ju ei ta-ha ol-la sõ-ber, ei jä-nes, e-ga ka-ru, ei o-rav,
8 e - ga põ - der. Kõi - gi - le on sel - geks teh - tud ki - be - ku - ri
12 tõe, te - ma sõb - raks ha - ka - ta saab see, kes pä - ris sõ - ge!

Karussell

Sirje Toompere

D $\bar{A}$ D $\bar{A}$ D $\bar{A}$ Em $\bar{B}$

Kil - la - köl - la, kil - la - köl - la sõi - dab ka - rus - sell,

5   A $\bar{E}$ Gm $\bar{E}$ A   A7   D

meil on häs - ti lõ - bus ol - la, meil on ka - rus - sell.

9   D $\bar{A}$ D $\bar{A}$ D $\bar{A}$ Em $\bar{B}$

Kuu - la, kuu - la häs - ti vaik - selt, sest et siis sa tead,

13   A $\bar{E}$ Gm $\bar{E}$ A   A7   D

kel - le koht on tä - na mei - e ka - rus - sel - li peal.

8 takti laulumel sõitu!

IGAV

A.Arike

K.Rüütli

1. Mi-da-gi mul po - le te - ha, hak - ka kas - või ul - gu - ma,
 5 i - ga - vu - sest sa - ba rõn - gas o - len hoid - nud tun - de ma. Ref. Kõik on ju - be
 10 ä - ra tüü - tand, üld - se po - le viit - si - mist, kuu - se all ma lõk - ke süü - tand
 15 har - ju - ta - nud - trii - ki - mist. Kes küll üt - leks, mi - da te - ha,
 19 mis peaks kor - da saat - ma ma. Peaks ma lei - u - ta - ma
 22 re - ha või peaks lin - de val - va - ma.

2. Kes küll ütleks mida teha,
 mis peaks korda saatma ma.
 Peaks ma leutama reha või peaks linde valvama.
 Ref: Kõik on jube.....

Lisa 5 „Kass Betty laul sõprusest“

Kass Betty laul sõprusest

Priit Pajusaar/seadnud Raili Liis

The musical score is written in 4/4 time with a key signature of two flats (Bb and Eb). It consists of six systems of music, each with a line of lyrics underneath. The lyrics are in Estonian. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings. Chord symbols are placed above the notes. The piece concludes with a double bar line and a repeat sign.

Chord symbols: Ebm/Gb, Bb/F, C/F, Eb, Bb/D, Eb, Bb/F F7 Bb, Bb, F/C, Bb/D, Eb, Bb/D, Cm, Bb/F, F, Bb, F/A, Gm, Eb, Bb/D, Cm, Bb/F, F, Bb, F/A, Bb, Cm7, F/A, F, F/Eb, Bb/D, Eb, F, Ebm/Gb, Bb/F, C7/E, Eb, Bb/D, Eb, Bb/F, F, Bb, Ebm/Gb, Bb.

Lyrics:
I ga
üks on i se moo di, üks on koer ja tei ne kass, kolmas lo heks hoo pis loo di, kuid neid
mis ki üh en dab. O le üks sar vik võidraa kon, va he tun dub tü hi ne, siiskui
selt sis püütudsaak on ven na lik ult ü hi ne. On see mäng või on see võist lus, seda
täp selt küll ei tea. O le tu gev üt leb mõis tus, sü da üt leb, o le hea. Ü he
sammon tei sest pi kem, ä ra sen ti meetreid loe. O led il mas õn ne li kem, kuisul
D.C. al Coda
1. sü da sees on soe. 2.

Lisa 6 „Kassiopeia“

4

Kaslo

KASSIOPEIA

$\text{♩} = 120$

legato
p

mp

legato

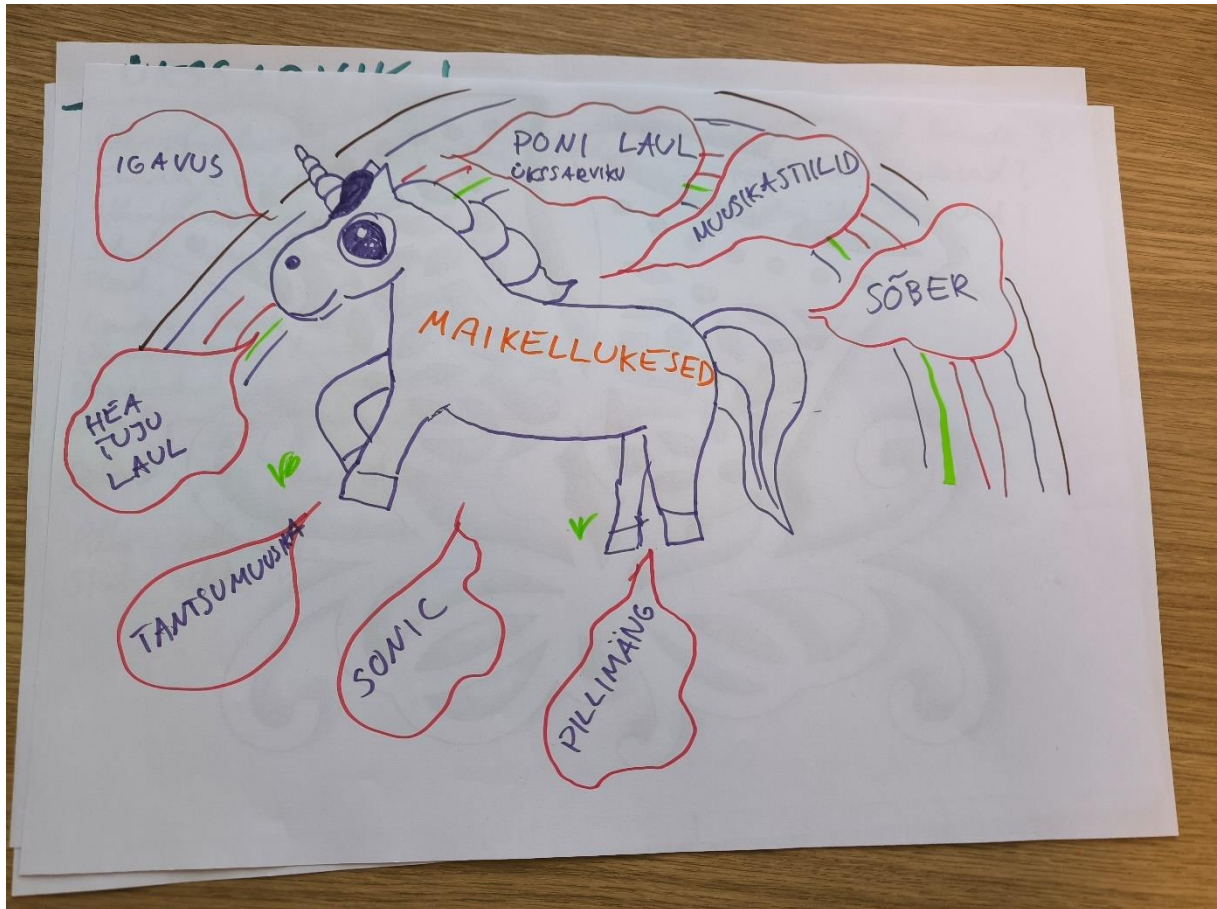
3 3 2

* Ped. * Ped.

poco rit.   *à tempo*

The musical score is written for piano in G major (one sharp) and common time. It consists of two systems of music. The first system has four measures. The right hand starts with a whole rest, then plays a melodic line starting on G4, moving up stepwise to D5. The left hand plays a bass line starting on G2, moving up stepwise to D3. The second system also has four measures. The right hand features triplets of eighth notes and a pair of eighth notes. The left hand continues the bass line with some chords. Performance markings include 'legato', 'p' (piano), 'mp' (mezzo-piano), 'poco rit.' (poco ritardando), and 'à tempo' (return to tempo). Pedal markings are present throughout.

Lisa 7 Soovide ükssarvik

Lisa 8 Näidend

ÜKSSARVIK JA DRAAKON

VAATUS 1 - Kunksmooril on igav (laval on tool ja väike kapp, üsna servas)

Kunksmoor istub kodus oma toolil ja igavleb.

Kunksmoor: “Mul on niiiii igav! No mida ma peaks tegema, kõik on ära tüüdanud. Ja kus on Trummike, te küsite? Hee, no tema sõitis ära puhkama, kuhugi kaugemale soojale maale - tal pidavat tervis kehv olema. Ma pakkusin küll, et tule siia, ma teen sulle raviteed, aga tema ikka põtkis vastu, et külm on ja vaja varbaid soojendada kusagil Vahemeres.”

Kunksmoor liigub rahutult ringi, siis aga heliseb telefon. Kunksmoor vastab telefonile.

Trumm (räägib telefonis): “Kuidas läheb, kallis Emmeliine?”

Kunksmoor: “Halvasti! Väga halvasti! Igalt poolt valutab! Sa pead kohe tagasi tulema.”

Trumm: “No selle õnge ma küll ei lange. Tean täpselt, mis sul viga on - sul on igav!”

Kunksmoor: “Ja kas igavusest ei võigi valutama hakata? See on päris tõsine asi.”

Trumm: “Ma tean väga head rohtu igavuse vastu. Raamat! Ma just lõpetasin ühe väga põneva raamatu... eee... mis see nüüd oligi.. ajaa - “Ükssarvik ja draakon” - jäi minu meelest sinna just sinu öökapi peale. Pean nüüd minema, meri ootab, tsau!”

Kunksmoor: “Oota nüüd, Trummike... Trumm?... Kas sa kuuled mind?... Heldene aeg, pani toru ära. Aga mina ei loe mingit raamatut, täielik jaburus, isegi lagi on huvitavam kui lugemine.”

Kunksmoor vaatab lakke, siis öökapi poole, nii mitu korda. Lõpuks ei anna uudishimu enam rahu ja Kunksmoor tõuseb püsti ja võtab raamatu kätte.

Kunksmoor: “Sellest poleks ju midagi, kui ma lihtsalt natuke sirviksin, tundub, et ilusad pildid on sees. Mina ja loen, ei, rumalus.”

Kunksmoor istub, vaatab raamatut ja jääb lugema.

VAATUS 2 - Ükssarvik ja draakon kohtuvad

Ükssarvikud ja draakonid on laval oma kohtadel kahes poolkaares. Laval on kellad laulu jaoks.

Laul “Ükssarvik”

Lavale tuleb draakon äikesepilli saatel.

Ükssarvik: “Appi, draakon! Jookske elu eest!”

Ükssarvik ja tema sõbrad ehmatavad ja jooksevad ära.

Draakon: “Iga kord juhtub nii. mina tahan mänguga liituda, aga kõik jooksevad minema.”

Lapsed lähevad tagasi oma kohtadele.

Laul "Draakon"

Ükssarvik: "Mina ei karda sind!"

Draakon: "Tõesti? Aga ma olen suur ja kuri ja purskan tuld."

Ükssarvik: "Palun vabandust, et me ära jooksime. Mängime koos!"

Draakon: "Otsi parem endale mõni väike kalake, kellega mängida."

Draakoni ja ükssarviku tants

Liikumismuusika "Roheline. Rütmi- ja liikumisõpetus" - "Suur-väike"

Draakon tantsib suure muusika järgi, ükssarvik väikse.

Lapsed lähevad muusika lõppedes tagasi kohtadele.

Ükssarvik: "Sul on tiivad - täpselt nagu minul!"

Draakon: "Sul on saba - minul on ka"

Draakon ja ükssarvik: "Äkki me polegi nii erinevad!"

Tegelased teevad ringi. Ringi moodustamise ajal kõlab karusselli muusika klaveril. Kui lapsed on valmis, käivitub fono.

Laulumäng Karussell

Ükssarvik: "Tule kindlasti homme jälle mängima!"

Draakon: "Tulen. Homme näeme! Tsau!"

Ükssarvik: "Head-aega!"

Kõik uinuvad. Klaveril kõlab Sisaski "Kassiopeia" algus.

VAATUS 3 - Kus on draakon? (Laval on koobas tagapool seinas - suur pappkast või meisterdatud värav, millel on riidest kate peal)

Algab päev, klaver mängib heliredelit ülespoole. Ükssarvik ootab, aga draakonit ei tule.

Ükssarvik: "Igav on. Miks draakon juba ei tule?"

Laul "Igav"

Ükssarvik: "Nüüd mulle aitab! Ma lähen otsin draakoni üles."

Kõlab sammuv muusika liikumise ajal - ükssarvik ja tema sõbrad lähevad draakonit otsima ja jõuavad koopa juurde.

Ükssarvik: "Draakon! Kus sa oled? Kas keegi kodus on?"

Koopast tuleb välja ämblik.

Ämblik: "Draakonit sa siit ei leia. Ta läks ära oma päris koju."

Ükssarvik: "Aga ta lubas minuga mängida. Kus tema kodu on?"

Ämblik: "Itaalias"

Ükssarvik: "Aitäh, ma hakkan siis minema..." (*Hakkab minema ja pöörab uuesti ümber.*)

Ükssarvik: "Oota, kus Itaalia üldse asub?"

Ämblik: Seal lõuna pool.

Ükssarvik: “Aitäh ämblik. Lähme Itaaliasse!”

VAATUS 4 - Ükssarvik jõuab Itaaliasse

Kõlab liikumismuusika “4 peatust” lendamise ajal. Lendamise lõpus lähevad ükssarvikud oma kohtadele, peategelased astuvad ette.

Ükssarvik: “Itaalias on nii ilus!”...

Draakonimaalased: “Mida teeb ükssarvik draakonitemaal?”

Ükssarvik: “Ma tulin oma sõpra otsima.”

Draakonimaalased naeravad.

Draakonimaalased: “Siit sa sõpru ei leia. Meie maad on omavahel tülis juba sada aastat.”

Draakonimaalased: “Ükssarvikud on Itaalias keelatud. Vaata!” *Näitab keelumärgi poole.* “Me viime su vangi.”

Mängib tume muusika klaveril. Ükssarvik püüab põgeneda, aga saadakse kätte ja viiakse vangi.

Ükssarvik: “Aga miks ükssarvikud ja draakonid tülis on?”

VAATUS 5 - Kunksmoor loeb, miks draakonid ja ükssarvikud läbi ei saa.

Kunksmoor tuleb lavale raamatuga. Ta süveneb ja loeb publikule ette, mis juhtus sada aastat tagasi.

Kunksmoor loeb:

Kunagi ammu elasid ükssarvikud ja draakonid üksmeelselt koos. Nad käisid koos koolis, mängisid samadel mänguväljakutel ja isegi abiellusid. Kuid ühel päeval juhtus midagi kohutavat! Üks ükssarvik ei olnud ettevaatlik ja astus kogemata ühe suure draakoni saba peale. Draakon karjatas valust - ta mõirgas ja purskas tuld ning tegi kogu linna maatasa. Pärast kõik küsisid - kes tegi?

Ükssarvikud arvasid, et draakon on süüdi - ta ju lõhkus terve linna ära, kindlasti meelega.

Ükssarvikud hakkasid draakoneid kartma.

Draakonid aga arvasid, et ükssarvikud on süüdi - astus ju ükssarvik draakoni saba peale ning draakonil oli nii valus, et ta ei suutnud ennast kontrollida. Draakonid hakkasid ükssarvikuid kartma.

Tüli paisus üha suuremaks ja lõpuks otsustati, et Itaalia jääb draakonitele, Eesti ükssarvikutele. Sellest ajast peale elavad draakonid ja ükssarvikud üksteisest kaugel.

Kunksmoor: “Kui hea raamat!” *(lahkub lavalt, lugedes süvenenult)*

VAATUS 6 - Draakon päästab ükssarviku (Koopast tehakse vangla, trellid ette)

Ükssarvik on vangis. Draakon tuleb tema juurde.

Ükssarvik: “Draakon! Kuidas sa mu leidsid?”

Draakon: “Kogu maa räägib, et ükssarvik tungis draakonite maale. Ma päästan su välja.”

Draakon võtab jõu kokku ja aitab ükssarviku välja.

Ükssarvik: “Aitäh! Aga miks sa Eestist ära läksid? Sa lubasid minuga mängida.”

Draakon: “Draakonitemaal oli suur pidu.”

Ükssarvik: “Kuule, me peame kuidagi ükssarvikud ja draakonid ära lepitama, muidu me ei saa koos mängida.”

Draakon: “Jah, aga kuidas?”

Mõtlevad.

Ükssarvik: “Mina tean! Pakume kõigile komme, friikartuleid ja kananagitsaid ja kutsume nad kokku suurele peole.”

Draakon: “Hea mõte. Sina kutsu ükssarvikud ja mina kutsun draakonid.

Kutsumise ajal mängib klaveril Kaera-Jaan.

VAATUS 7 - Suur pidu

Draakonimaalased: “Miks on siin ükssarvikud?”

Ükssarvikud: “Miks on siin draakonid?”

Ükssarvik ja draakon: “Aitab sellest tülitsemisest. On aeg ära leppida”

Kõik: “Ei iial”

Ükssarvik: “Selleks, et ära leppida, peab olema julge.”

Ükssarvik ja draakon loevad kõigile julgusesalmi.

Salm julgusest:

Julgus peidus sinu sees,

supleb hirmuhigi vees.

Varsti peidust välja tuleb,

siis sa jälle julge oled.

Ükssarvik ja draakon: “Oleme kõik sõbrad”

Lõpulauluks tehakse laulukaar, keskmised liiguvad üksteisele lähemale.

“Kass Betty laul sõprusest”

Kunksmoor tuleb lavale ja nutab, sest see oli nii ilus lõpp. “Lõpp hea, kõik hea.” Kunksmoor kutsub kõik lapsed ettepoole ja tehakse ühine kummardus.

LÕPP

Peategelased: ükssarvik ja draakon

Kõrvaltegelased: ämblik, draakonimaalased, ükssarviku sõbrad

Külalised: Kunksmoor ja kapten Trumm

SUMMARY

The purpose of my creative – practical thesis „Co-created play „Unicorns and dragons““ was to incorporate child centered approach into music lessons which resulted in the creation of an original play „Unicorns and dragons“.

The play was created together with the children from January until April 2024 and was performed on the 10th of May in Tartu Linnaraamatukogu Karlova-Ropka branch. In addition to the verbal parts and the musical transitions, there was one original song that I co-wrote with the group, also 3 children's songs, one singing game, a free dance and a short poem in the play. Contributing to the success of the project were my knowledge of child centered approach, cooperation with the children and the teachers, the institution's programs and project based learning and attitudes gained from my studies in Viljandi Kultuuriakadeemia.

I would like to thank my supervisor Hedi-Kai Pai, my mother for filming the concert, Tartu Linnaraamatukogu library's workers for a warm welcome and for giving us the opportunity to perform. I am also very grateful for the children and teachers of the kindergarten group Maikellukesed – they worked hard in the music lessons and helped create this wonderful play.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Raili Liis,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Ühisloominguline näidend „Ükssarvik ja draakon“, mille juhendaja on Hedi-Kai Pai, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Raili Liis

29.05.2024